

**HAUSJÄRVEN KUNNAN
TURVALLISUUSSUUNNITELMA
2024 – 2025**

HAUSJÄRVI

HAUSJÄRVEN KUNNAN

TURVALLISUUSUUNNITELMA 2024 – 2025

Sisällys

1.	Turvallisuusyhteistyön taustaa ja perusteita	1
2.	Turvallisuussuunnittelun kansalliset linjaukset.....	2
2.1	Turvallisuussuunnittelu ja sen hyödyt	2
2.2	Valtakunnalliset toimenpidekortit kunnissa toteutettaviksi	3
2.3	Turvallisuussuunnitelman vastuutahot, käsittely ja toimeenpano	4
3.	Hausjärven turvallisuussuunnitelma	4
3.1.	Turvallisuussuunnitelman valmistelu, rakenne ja hyväksyminen	4
3.2	Turvallisuustilanteen yleiskuvaus	4
3.3	Turvallisuusyhteistyön toimenpiteet 2024 – 2025	5
3.3.1	Valtakunnalliset kuusi teemaa	5
3.3.2	Turvallisuusyhteistyössä käynnissä olevat toimenpiteet	6
3.3.3	Turvallisuusyhteistyössä käynnistettävät teemat	6

1. Turvallisuusyhteistyön taustaa ja perusteita

Turvallisuusyhteistyön päämääränä on asukkaille, yhteisöille ja yrityksille turvallinen ja hyvinvoiva Hausjärvi.

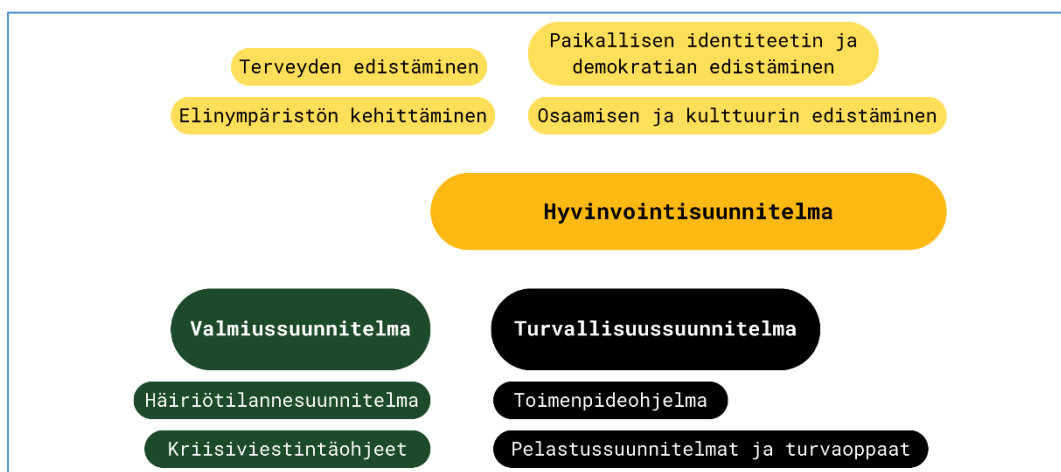
Kuntien ja muiden tahojen turvallisuusyhteistyö perustuu valtioneuvoston periaatepäätöksiin. Nykyinen turvallisuussuunnittelu perustuu sisäisen turvallisuuden strategiaan 2017 ”Hyvä elämä – Turvallinen arki”. Sen päämääränä on saada Suomesta Euroopan turvallisimma maa elää, asua, yrittää ja tehdä työtä.

Turvallisuussuunnittelun kansalliset linjaukset 2019 toimeenpanevat sisäisen turvallisuuden strategiaa ja ohjaavat ja tukevat kuntien ja seutujen turvallisuussuunnittelua. Linjausten tavoitteena on edistää ja yhdenmukaistaa arjen turvallisuustyötä paikallis- ja aluetasolla. Linjauksissa kuvataan turvallisuussuunnittelun menettelytapoja, eri toimijoiden vastuita ja hyviä käytäntöjä.

Turvallisuussuunnittelu on pitkäjänteinen, järjestelmällinen ja koordinoitu prosessi paikallistai aluetason turvallisuuskysymysten ratkaisemiseksi eri toimijoiden yhteistyönä. Turvallisuussuunnittelulla ennalta ehkäistään ja torjutaan tapaturmia, onnettomuuksia, rikoksia ja häiriöitä ja parannetaan turvallisuudentunnetta ja aikaan saadaan näin myös elinvoiman lisääntymistä ja taloudellisia säästöjä kunnalle.

Ihmisten turvallisuusvalmiuksien parantaminen luo pohjaa yhteiskunnan kriisinkestävyydelle. Lisäksi mm. syrjäytymisen, päihteiden tai väkivallan juurisyihin ja kohonneisiin riskeihin sekä näiden hoitamiseen vaikutetaan nimenomaan hyvinvointi- ja turvallisuustoimin.

Turvallisuussuunnittelun perusyksikkö on kunta ja kunnalla on päävastuu turvallisuussuunnittelusta. Valmisteluun ja toimeenpanoon osallistuvat kuitenkin alueen toimijat laajasti. Turvallisuusyhteistyö perusteet ja päämäärä valtakunnallisesti ja paikallisesti osaltaan toteuttaa ja tukee kuntastrategiaa. Turvallisuussuunnitelmalla on keskeinen osa kunnan hyvinvoinnin edistämistyössä. Turvallisuussuunnitelmalla on myös yhtymäkohtia kunnan varautumissuunnitteluun mm. häiriötilanteisiin varautumisen kautta.

Kuva 1. Turvallisuuden viitekehys

Turvallisuussuunnitelma hyväksytään määräajaksi ja turvallisuussuunnitelman tilannetta seurataan vuosittain.

Hausjärven kunnan turvallisuussuunnittelua ovat ohjanneet turvallisuussuunnittelun kansalliset linjaukset. Monialaista turvallisuusyhteistyöryhmää johtaa kunnanjohtaja yhteistyössä Kanta-Hämeen hyvinvointialueen pelastustoimen ja Hämeen poliisilaitoksen kanssa.

Turvallisuusyhteistyöryhmä johtaa kunnan turvallisuusyhteistyötä, joka suunnittelee, käynnistää, tukee ja seuraa tarvittavien toimien toimeenpanoa. Turvallisuusyhteistyö toteuttaa ja tukee kunnan strategiaa ja toiminta-ajatusta siten, että:

Hausjärven kunta on vahvojen kylien muodostama yhteinen kotimme, joka tarjoaa luonnonläheistä ja turvallista elämää. Täällä jokaisella on mahdollisuus luoda itselleen hyvä elämä.

Turvallisuussuunnitelmaa valmisteltaessa on tehty yhteistyötä ja kuultu mm. kunnan eri toimialojen, seudullisten toimijoiden sekä eri viranomaisten ja kolmannen sektorin edustajia. Erityisesti kyläyhdistyksillä on ollut tärkeä merkitys.

2. Turvallisuussuunnittelun kansalliset linjaukset

2.1 Turvallisuussuunnittelu ja sen hyödyt

Turvallisuussuunnittelussa painotetaan verkostoitumista, yhteistyötä ja vahvaa kokonaiskoordinaatiota eri toimijoiden kesken. Turvallisuussuunnittelu on hyvin lähellä kahta

muuta turvallisuutta edistävää paikallista yhteistoimintamuotoa –valmiutta ja varautumista sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä vaikutetaan juurisyyhin, joilla tarkoitetaan niitä yhteiskunnan ja väestön olosuhteita ja ominaisuuksia, jotka vaikuttavat siihen, millaisia turvallisuusongelmia syntyy ja miten paljon. Näitä ovat esimerkiksi ihmisten hyvinvointi, lasten kasvuolosuhteet, mielenterveys ja toimeentulo.

Turvallisuussuunnittelulla vaikutetaan kohonneisiin riskeihin, jotka ovat juurisyytä konkreettisempia tiettyihin väestöryhmiin, alueisiin tai esimerkiksi elinkeinotoiminnan aloihin liittyviä ilmiöitä, jotka näkyvät erilaisina turvallisuusongelmina. Esimerkiksi syrjäytyneiden nuorten rikollisuus, taajamien liikenneonnettomuudet tai ikääntyneiden turvattomuus voivat olla kohonneita riskejä paikallistasolla.

Valmiussuunnittelussa varaudutaan epätavallisiin tai laajoihin häiriöihin, jotka toteutuvat harvoin, mutta toteutuessaan aikaansaavat merkittäviä vahinkoja aiheuttavia tapahtumia, jotka edellyttävät varautumista. Tällaisia ovat mm. sähkön- ja lämmönjakeluhäiriöt, äärimmäiset sääilmiöt tai laajamittaiset onnettomuudet tai väkivallanteot.

Turvallisuussuunnittelu on pitkäjänteinen, järjestelmällinen ja koordinoitu prosessi paikallistai aluetason turvallisuuskysymysten ratkaisemiseksi eri toimijoiden yhteistyönä. Termillä ”turvallisuussuunnittelu” tarkoitetaan yhteisen toiminnan suunnittelun lisäksi suunnittelun perusteella toteutettavaa varsinaista toimintaa.

Turvallisuussuunnittelu on ihmis- ja väestölähtöistä, ja sen tavoitteena on parantaa alueen asukkaiden ja yhteisöjen turvallisuutta sekä turvallisuuden tunnetta.

Turvallisuussuunnittelulla ennalta ehkäistään ja torjutaan tapaturmia, onnettomuuksia, rikoksia ja häiriöitä.

Turvallisuustyö on kannattavaa. Turvallisuus luo pohjaa hyvinvoinnille. Ennakoivalla turvallisuustyöllä saadaan aikaan myös taloudellisia säästöjä kunnalle. Lisäksi kunnan turvallisuus liittyy kiinteästi kunnan maineeseen, elinvoimaan ja kasvukykyyn ja on kilpailukyky- ja kustannustekijä myös elinkeinoelämälle.

2.2 Valtakunnalliset toimenpidekortit kunnissa toteutettaviksi

Linjaukset sisältävät kuusi valtakunnallista teemaa ja toimenpidekorttia toteutettaviksi kunnissa. Teemat ovat:

- a. Nuorten rikollisuuden vähentäminen
- b. Ikääntyneiden asumisen turvallisuuden kehittäminen
- c. Lähisuhdeväkivallan vähentäminen
- d. Hyvien väestösuhteiden edistäminen
- e. Alkoholista johtuvien turvallisuushaittojen ennaltaehkäisy
- f. Julkisten tilojen turvallisuus.

Kuudesta teemasta on laadittu toimenpidekortit, jotka tulee huomioida kaikissa kunnissa. Toimenpidekortit sisältävät eri teemojen yleiskuvauksen perusteluineen, vision, tavoitteet ja toimenpiteet sekä indikaattorit.

Lisäksi kunnat voivat ottaa turvallisuussuunnitelmiinsa muitakin meneillään olevia turvallisuustoimiaan ja tärkeiksi näkemiään teemoja ja indikaattoreita. Hausjärven kunnassa esimerkiksi liikenneturvallisuus ja kyläturvallisuus on nostettu erillisiksi teemoiksi.

2.3 Turvallisuussuunnitelman vastuutahot, käsittely ja toimeenpano

Turvallisuussuunnittelun perusyksikkö on kunta ja kunnalla on päävastuu turvallisuussuunnittelusta. Valmisteluun ja toimeenpanoon osallistuvat kuitenkin alueen toimijat laajasti.

Turvallisuussuunnitelman hyväksyy kunnanhallitus, joka vastaa suunnitelman toimeenpanon säännöllisestä seurannasta. Valtuusto saa sen tiedokseen hyväksymässään hyvinvointisuunnitelmassa, jossa tämä turvallisuussuunnitelma on yhtenä painopisteosiona.

Turvallisuussuunnitelma hyväksytään määräajaksi. Turvallisuussuunnitelma viedään tiedoksi valtuustolle vuosittain osana hyvinvointiraportointia.

Turvallisuussuunnitelman toimenpiteiden osalta seurataan sekä niiden toimeenpanoa (prosessi-indikaattori) että toimenpiteen kohteena olevaa turvallisuusongelmaa, johon pyritään vaikuttamaan (vaikuttavuusindikaattori). Turvallisuustyön onnistumista voidaan arvioida myös turvallisuussuunnittelun itsearviointityökalu avulla.

Turvallisuussuunnitelma toimeenpannaan kunnassa osana sen toimialojen toiminnan ja talouden suunnittelua. Muiden vastuutahojen osalta suunnitelma toimeenpannaan kumppanuusperusteisesti niin, että niiden vastuulla olevat asiat ovat osa niiden toiminnan ja talouden suunnittelua.

3. Hausjärven turvallisuussuunnitelma

3.1. Turvallisuussuunnitelman valmistelu, rakenne ja hyväksyminen

Hausjärven kunta on perustanut turvallisuusyhteistyöryhmän, jonka ohjauksessa kansallisista turvallisuuslinjauksista on viety tietoa eri tahoille. Turvallisuussuunnittelun ja valmiussuunnittelun kosketuspinnat on analysoitu, ja vuoden 2024 aikana päivitetään kunnan ja sen eri toimialojen valmiussuunnitelmat.

Turvallisuuslinjauksia käsitelty kunnan hyvinvointisuunnitelmassa. Turvallisuussuunnitelma on otettu yhdeksi painopisteeksi hyvinvointisuunnitelmaan.

Turvallisuussuunnitelmassa käynnistettäväksi esitettyjen kahden oman teeman ja kuuden valtakunnallisen toimenpidekortin pohdintaan ovat osallistuneet em. työryhmien lisäksi myös kunnan päättäjät, kyläyhdistykset sekä kuntalaiset hyvinvointikyselyn kautta. Lisäksi valmistelussa on kuultu seudullisia toimijoita kuten Kanta-Hämeen hyvinvointialuetta, Hyria ammattikorkeakoulun edustajia sekä kolmannen sektorin edustajia mm. Liikenneturvasta, Rikosuhripäivystyksestä, Ensi- ja turvakodista, sosiaalialan yhdistyksistä ja seurakunnasta.

Turvallisuussuunnitelman valmistelun ja koostamisen on hoitanut kunnan tekniset palvelut yhteistyössä kaikkien yllä mainittujen tahojen kanssa. Yhteistyöryhmä on esitetty liitteessä 1.

3.2 Turvallisuustilanteen yleiskuvaus

Turvallisuustilanne vastaa Kanta-Hämeen kuntien tasoa. Poliisin tilastoiden mukaan huumausainerikokset ovat olleet laskusuunnassa. Nuorison osalla ei jengiytymistä ole havaittu. Myöskään radikalisoituneita henkilöitä ei ole tiedossa.

Hausjärvellä on esiintynyt ajoittain merkittävää ilkivaltaa erityisesti Oitin taajamassa. Ilkivallan tekoja ovat olleet mm. ikkunoiden rikkomista, urheilukentän laitteiden ja lehtilaatikoiden polttamista sekä sotkemista yleisillä alueilla ja esimerkiksi päiväkodin pihalueella. Poliisin tiedossa on muutama ongelmia aiheuttava nuori, jotka keräävät ympärilleen

satunnaisia nuoria mukaan. Nämä kyseiset nuoret ovat viranhaltijoiden tiedossa, mutta lastensuojelun toimenpiteet ovat olleet vähissä. Nuorisopalveluiden ja poliisin kanssa on saatu tilannetta rauhoittumaan. Kuitenkin ilkeältä osoittaa nuorison pahoinvointia ja edellyttää jatkossa ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä.

Hyvinvointikyselyn mukaan turvattomuutta omalla asunalueella kokee 8 % vastaajista. Huolestuneisuutta aiheuttavat mm. yhteiskunnan eriarvoistuminen, raittijuoppous, vihapuheet sekä poliittiset ääriilikkeet.

Suomen Kylät käynnisti keväällä 2023 turvallisuusjaoston toiminnan. Sen tarkoituksena on kehittää yhteistyötä ja nostaa turvallisuusteemaa osaksi kylien toimintaa. Mm. Haminankylän Nuorisoseuran pilotoinnin yhteydessä teemoja ovat olleet 'Huolehditään ikäihmisistä ja apua tarvitsevista', 'Kyläturvallisuutta vahvistetaan ja opetellaan varautumista', 'Toimivat tietoliikenneverkot vahvistavat monipaikkaista asumista' ja 'Kyläyhteisö toimii yhteisten asioiden hyväksi'.

Kuuden valtakunnallisen teeman osalta turvallisuutta ja toimenpiteitä kuvataan tarkemmin liitteiden 2A-2E toimenpidekortteissa, joissa ovat myös valtakunnallisesti annetut ja seurattavat vaikuttavuusindikaattorit.

3.3 Turvallisuusyhteistyön toimenpiteet 2024 – 2025

3.3.1 Valtakunnalliset kuusi teemaa

Turvallisuussuunnitteluun sisältyy perinteisesti hyvin laajasti erilaisia turvallisuusteemoja. Turvallisuussuunnittelun kansallisten linjausten toimenpidekorttien tarkoituksena on osoittaa kokonaisuuksia ja toimintamalleja, joihin valtioneuvoston eri ohjelmissa, linjauksissa ja alaisessa hallinnossa on sitouduttu kansallisesti, jotka edellyttävät paikallista tai alueellista toimeenpanoa, ja jotka ovat määrältään tai laadultaan merkittäviä kysymyksiä lähes koko maassa.

2A Nuorten rikollisuuden vähentäminen ja ennaltaehkäisy on kokonaisrikollisuuden vähentämisen kannalta tärkein toimenpide paikallisesti ja valtakunnallisesti. Paljon rikoksia tekevät nuoret joutuvat muita useammin myös rikosten uhreiksi.

2B Ikääntyneiden asumisen turvallisuuden kehittäminen on tärkeää, koska Suomi on Euroopan nopeimmin ikääntyvä maa. Ikääntyneet haluavat usein asua kodeissaan niin pitkään kuin mahdollista, ja myös yhteiskunta korostaa kotihoidon ensisijaisuutta suhteessa laitoshoitoon.

2C Lähisuhdeväkivallan vähentäminen on välttämätöntä. Vain pieni osa lähisuhdeväkivallasta päätyy poliisin tietoon. Jos perheessä esiintyy parisuhdeväkivaltaa, on myös perheen lapsilla suuri riski joutua kaltoin kohdelluiksi.

2D Hyviä väestösuhteita on edistettävä, jotta taustoistaan riippumatta ihmiset voisivat elää yhdessä ilman jännitteitä ja luottaa toisiinsa sekä yhteiskunnan instituutioihin, ja kokea tulevaisuutensa yhdenvertaisesti kohdelluiksi.

2E Alkoholista ja huumeista johtuvien turvallisuushaittojen ennaltaehkäisy kannattaa. Päihteet (ml. tupakka) aiheuttavat vuosittain noin 4,2 miljardin euron välittömät ja välilliset kustannukset yhteiskunnalle. Lisäksi haittojen sosiaaliset vaikutukset on merkittävät.

2F Julkisten tilojen turvallisuus on korostunut, koska ihmiset kuluttavat yhä enemmän aikaa julkisissa tai puolijulkisissa tiloissa. On tunnistettava paikat, joissa tapahtuu toistuvasti erilaisia yleisen järjestyksen ja turvallisuuden häiriöitä tai onnettomuuksia ja muutettava ne turvallisemmiksi.

Vaikka toimenpidekortit tai niiden teemat eivät ole tyhjentävä lista turvallisuussuunnitelmien sisällöksi, ne muodostavat rungon kansalliseen turvallisuustyöhön. Liitteissä 2A-2E on esitetty kansallisten teemojen käsittely Hausjärven kunnassa.

3.3.2 Turvallisuusyhteistyössä käynnissä olevat toimenpiteet

Liikenneturvallisuus

Liikenneturvallisuutta edistetään työryhmässä, joka kokoontuu kaksi kertaa vuodessa. Työryhmässä on edustettuna kunnan toimialat, ELY-keskus, poliisi, liikenneturva sekä vanhusneuvosto. Liikenneturvallisuustyöryhmän työtä tukee ELY-keskus. Liikenneturvallisuustyöryhmä seuraa liikenneturvallisuustilannetta ja tekee sen mukaisesti esityksiä toimenpiteistä sekä edistää liikennevalistusta. Tekniset palvelut sisällyttävät liikenneturvallisuustoimenpiteet vuosittain käyttösuunnitelmiinsa.

Kyläturvallisuus

Suomen Kylät Ry:n koordinoimassa Kyläturvallisuus 2025 -hankkeessa on kehitetty paikallisyhteisöjen ja kansalaisten turvallisuusosaamista ja resursseja siten, että ne voidaan kytkeä tehokkaammin osaksi alueellista ja paikallista turvallisuustyötä ja yhteistyöverkostoja. Toiminta tuottaa ennakoitavaa suorituskykyä sekä parantaa paikallisyhteisöjen ja laajemmin yhteiskunnan häiriönsieto- ja palautumiskykyä erilaisista häiriö- ja poikkeustilanteista.

Kyläturvallisuushankkeessa on mukana kaikki Hausjärven kunnan kylät. Kunta tukee toimintaa mm. osallistuvan budjetoinnin kautta.

3.3.3 Turvallisuusyhteistyössä käynnistettävät teemat

Turvallisuustoimenpiteiden kehittäminen

Turvallisuuskysely toteutetaan osana hyvinvointikyselyä. Kyselyn tuloksia käytetään turvallisuussuunnitelman laatimiseen. Turvallisuuskysely toistetaan kerran valtuustokaudella.

Hätätilannemenettelyjen varmistaminen

Yhtenäisten hätätilannemenettelyjen varmistamiseksi laaditaan turvaopas kouluihin ja päiväkoteihin yhdessä käyttäjien ja teknisen palveluiden yhteistyönä. Turvaopas jalkautetaan ja toimintoja harjoitellaan lapsien ja oppilaiden kanssa.

Nettiturvataitojen parantaminen

Alakoululaisten nuorten nettiturvataitojen parannetaan hyväksikäytön ehkäisemiseksi

LIITTEET

1. Liite: Turvallisuusyhteistyöryhmä
2. Liite: Valtakunnalliset kuusi teemaa / toimenpidekorttia kaikille kunnille
 - 2A: Nuorten rikollisuuden vähentäminen
 - 2B: Ikääntyneiden asumisen turvallisuuden kehittäminen
 - 2C: Lähisuhdeväkivallan vähentäminen
 - 2D: Hyvien väestösuhteiden edistäminen
 - 2E: Alkoholista ja huumeista johtuvien turvallisuushaittojen ennaltaehkäisy
 - 2F: Julkisten tilojen turvallisuus
3. Liite: Turvallisuussuunnitelman 2024 – 2025 toimenpiteet

Hausjärven turvallisuusyhteistyöryhmä 2024-2025
Hausjärven kunnan edustajat
kunnanjohtaja Pekka Määttänen, puheenjohtaja sivistysjohtaja Joonas Riihimäki tekninen johtaja Jouni Mattsson talous- ja henkilöstöjohtaja Meri Ruuskanen hyvinvointisuunnittelija Miika Peltonen
Hyvinvointialueen edustajat
pelastuslaitos sosiaali- ja terveydenhuolto
Hämeen poliisilaitoksen edustajat
ylikomisario Outi Pennanen
Kyläyhdistykset
Haminankylän kyläyhdistyksen puheenjohtaja Markku Juhola

2A Nuorten rikollisuuden vähentäminen

Nuoruus on rikosten tekemisen kannalta aktiivista aikaa. Suurin osa nuorista rikoksentekeijöistä päätyy rikoksettomaan aikuisuuteen, mutta lähes kaikki toistuvasti rikoksia tekevät aikuiset ovat jo nuorena joutuneet rikoskierteeseen. Tämän vuoksi nuorten rikollisuuden ennaltaehkäisy on kokonaisrikollisuuden vähentämisen kannalta tärkein toimenpide paikallisesti ja valtakunnallisesti. Paljon rikoksia tekevät nuoret joutuvat muita useammin myös rikosten uhreiksi. Nuorisorikollisuuden ehkäisyyn voidaan puuttua mm. vaikuttamalla yksilön syrjäytymiskehitykseen tai jo alkaneeseen rikollisuuteen. Rikollisen teon seurausten konkretisoituminen ja rikoksen uhrin kohtaaminen voivat olla nuoren rikoksentekeijän kohdalla tehokkaita keinoja ennalta ehkäistä tulevia rikoksia.

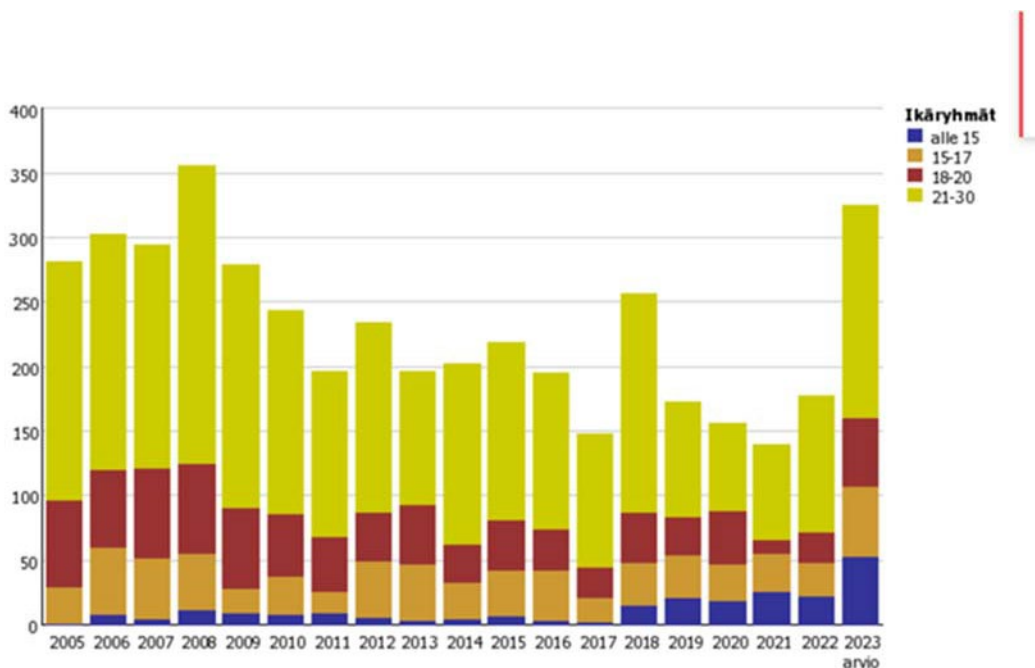
(Turvallisuussuunnittelun kansalliset linjaukset 2019)

Hausjärven tilanne

Jengiytymistä ei ole havaittu. Muutama nuori Oitissa aiheuttaa ongelmia ja kerää ympärilleen satunnaisia nuoria mukaan hölmöilemään. Nämä kyseiset nuoret ovat viranhaltijoiden tiedossa, mutta lastensuojelun toimenpiteet ongelmia aiheuttavien nuorten osalla eivät ole olleet riittäviä. Hausjärvellä ei ole havaittu radikalisoituneita nuoria.

Nuorisotoimi: Nuorten rikollisuus ei rajoitu vaan yhteen taajamaan, vaan jokaisessa taajamassa on häiriökäyttäytymistä ja omat nuoret, jotka aiheuttavat järjestyshäiriöitä. Junaradan läheisyys mahdollistaa ja madaltaa nuorten rikosten tekemistä (esim. erilainen kaupankäynti juna-aseilla). Nuorten asenteet ovat koventuneet, eikä väkivaltaa kostotoimenpiteenä pidetä vääränä.

Nuorten (15–29 –vuotiaiden tekemien rikosten kokonaismäärä on vaihdellut viimeisen 15 vuoden aikana 150 – 350 tapausta vuodessa. Suurin osuus on 21-30 vuotiaiden tekemät rikokset. Alle 15 vuotiaiden tekemien rikosten määrä on noussut viime vuosien aikana.

Valtakunnalliset teemat / 6 toimenpidekorttia

Valtakunnallinen visio

Estetään riskiryhmässä olevien nuorten ajautuminen rikollisuuteen. Katkaistaan nuoren alkanut rikoskierre ajoissa oikealla ja oikea-aikaisella tuella sekä palveluilla.

Tavoite ja toimenpiteet

1. Syrjäytymisvaarassa olevat lapset ja nuoret pääsevät pitkäkestoisen tuen piiriin.

Syrjäytymisvaara tunnistetaan yksilötasolla yleensä hyvin varhaisessa vaiheessa. Erityisessä rikollisuusriskissä ovat pojat, joilla on useampi kuin yksi riskitekijä. Varhaisessa vaiheessa aloitettu pitkäkestoinen tukitoiminta on kustannustehokasta rikollisuuden, lastensuojelutoimenpiteiden ja terveydenhuollon näkökulmasta. Yleisesti on tärkeää, että syrjäytymisvaarassa oleville lapsille ja nuorille on olemassa erityisiä palveluja, kuten etsivän nuorisotyön palveluja tai verkostotoimijoiden huoli-ilmoituksiin perustuvia verkostoyhteistyöpalveluja.

Hausjärvellä kunta tuottaa yhteistyössä järjestöjen kanssa pitkäkestoisen varhaisen tuen palvelun alueen syrjäytymisvaarassa oleville lapsille

Lisäksi tavoitteiseen vastataan etsivällä nuorisotyöllä (ostopalvelu Hyrialta), Ohjaamalla (ostopalvelu, koordinointi Hyrialta) ja lasten ja nuorten harrastepassin käyttöönotolla (liikuntapalvelut ja kulttuuri- ja kirjastopalvelut).

Hyvinvointisuunnitelman toimenpitein tuetaan vanhemmuutta.

Asiaa seurataan muissa toimintaympäristöissä esim. neuvolassa, varhaiskasvatuksessa ja kouluissa sekä erilaisissa palveluissa tilanteissa, joissa vanhemmuuden voimavaroja kuormittaa esim. vanhemman vakava fyysinen sairaus, mielenterveys- tai päihdeongelma, vankeus tai perheen taloudelliset ongelmat.

Tiivis yhteistyö sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa.

2. Jokaisella nuorella rikosentekijällä on pääsy Ankkuri-mallin palveluihin.

Ankkuri-mallilla puututaan varhaisessa vaiheessa lasten ja nuorten rikolliseen käyttäytymiseen ja perheväkivaltaan.

Kanta-Hämeen Hyvinvointialueen palvelut järjestetään niin, että Ankkuri-toiminnan käytössä on riittävästi sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöresursseja.

Hämeen poliisi järjestää toiminnan edellyttämän poliisihenkilöstön sekä muut puitteet ja vastaa toiminnan koordinaatiosta.

Hausjärven Kunnan ja hyvinvointialueen nuorisotoimen palvelut järjestetään niin, että osaaminen ja nuorisotoimen palvelut tukevat alueen Ankkuri-toimintaa.

Tiimimäiseen Ankkuri-toimintaan osallistuvat poliisin, sosiaalitoimen, nuorisotyön ja/tai psykiatrisen sairaanhoidon edustajat. Nuorisotoimi tekee Ankkurin kanssa yhteistyötä, mutta ei ole osa tiimiä, eikä työaikaressursseja ole irroitettuna ankkuritoimintaan.

Lisäksi poliisi tekee nuorten parissa ennalta ehkäisevää työtä Ennalta estävän ryhmän toimesta yhteistyössä Ankkurin kanssa.

3. Julkisyhteisöihin kohdistuneet alaikäisten tekemät rikokset sovitellaan.

Valtakunnalliset teemat / 6 toimenpidekorttia

Sovittelumenettely on todettu tehokkaaksi uusintarikollisuutta vähentäväksi toimintamuodoksi erityisesti nuorilla rikoksenteijöillä. Sen avulla lapsi tai nuori voidaan saada konkreettisesti ymmärtämään tekonsa aiheuttamat kärsimykset ja vahingot. Sovittelumenettelyn käytön säännönmukaistaminen julkisyhteisöihin kohdistuneissa, nuorten tekemissä rikoksissa, edistää menettelyn käyttöä laajasti.

Rikosasian sovittelu ei korvaa rikosprosessia, vaan on rinnakkainen prosessi.

Hämeen poliisi ohjaa rikokset soviteltavaksi ja kunta ja muut julkisyhteisöt tekevät sovittelu-aloitteen ollessaan asianomistajina nuorten tekemissä rikoksissa

Ennaltaehkäisevänä toimenpiteenä nuoriso-ohjaajien pitämät näpistyskeskustelut.

Valtakunnallisesti esitetyt ja seurattavat indikaattorit

1. Nuorten tekemät rikokset (15–29 -vuotiaat) suhteutettuna alueen nuorten määrään (poliisin tilastot, väestötiedot)
2. Nuorten uusintarikollisuus %, 3 vuoden sisällä (Ankkuri-tilasto alle 18 vuotiaista)
3. Ankkuri-toiminnassa kohdattujen nuorten rikoksenteijöiden lukumäärä kotikunnittain (Ankkuri-tilasto)
4. Sovitellut rikokset, joissa tekijä 15–29 -vuotias, suhteutettuna nuorten tekemien rikosten kokonaismäärään (sovittelutoimistot, poliisin tilastot)
5. Pitkäkestoisen tuen palveluiden piirissä olevien lasten ja nuorten määrä
 - Lastensuojelun vireille tulot
 - Lastensuojelun avohuollon tukitoimien piirissä olevat 0-17 –vuotiaita suhteessa vastaavan ikäiseen väestöön.
 - Huostassa tai kiireellisesti sijoitettuja 0-17 –vuotiaita viimeisimmän sijoitustiedon mukaan

2B Ikääntyneiden asumisen turvallisuuden kehittäminen

Suomi on Euroopan nopeimmin ikääntyvä maa. Vuonna 2060 yli 65-vuotiaiden määrän ennustetaan olevan jo 29 prosenttia koko väestöstä. Väestörakenteen muutos asettaa uudenlaisia vaatimuksia ikääntyneiden turvallisuudelle, sillä onnettomuuksien, tapaturmien ja rikosten seuraukset ovat usein huomattavasti vakavampia ikääntyneille kuin nuoremmalle väestölle. Lisäksi ikääntymiseen myöhempään vaiheeseen liittyvä toimintakyvyn heikkeneminen lisää kaatumis- ja tapaturmariskiä. Ikääntyneet haluavat usein asua kodeissaan niin pitkään kuin mahdollista, ja myös yhteiskunta korostaa kotihoidon ensisijaisuutta suhteessa laitoshoidon. Koti on yleisin tapaturmapaikka ikääntyneiden keskuudessa.

Kaatumistapaturmat ovat merkittävintä ikääntyneen väestönosan turvallisuusriski, yleisin ensihoitotehtävien syy (n. 15 % kaikista tehtävistä) ja kolmanneksi merkittävintä väestön terveitä elinvuosia vähentävä tekijä Suomessa.

(Turvallisuussuunnittelun kansalliset linjaukset 2019)

Kunnan HYTE-kertoimessa yksi indikaattori on kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä. Eli kaatumistapaturmat ja niiden ehkäisy myös siltä kannalta tärkeää.

Hausjärven tilanne

Hyvinvointikyselyn mukaan keskimäärin 76 % vastanneista ikäihmisistä pystyi nousemaan tuoliilta ilman tukea, kävelemään puoli kilometriä tasaisessa maastossa levähtämättä ja kävelemään portaita ylös tai alas yhden kerrosvälin verran. 21 % oli kaatunut viimeisen vuoden aikana. Yli 75-vuotiaista yli 90% pystyi liikkumaan itsenäisesti kodin ulkopuolella ja pääsi omin avuin kauppaan. Vastanneiden ikäihmisten toimintakyky oli hyvä.

Tavoite ja toimenpiteet

1. Kunnassa ja maakunnassa on toimivat yhteistyömekanismit ikääntyneiden asumisen turvallisuusriskien tunnistamiseksi ja vähentämiseksi (esim. Etelä-Karjalan Kotona asumisen turvallisuus KAT 1,2 ja 3 sekä Pirkanmaan IKAT ja EVAC).

- sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialat sekä poliisi käyttävät pelastuslaitosten kumppanuusverkoston vuoden 2018 aikana kehittämää paloriski-ilmoituskäytäntöä (PeL 42§) työssään
- sosiaali- ja terveystoimialat tekevät kotikäynneillä säännöllisesti kodin turvallisuuden tarkistuksen tarkistuslistan avulla. Sen perusteella tehdään tarvittavat toimet iäkkään kodin turvallisuuden parantamiseksi.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueella paloriski-ilmoituskäytäntöä (Pel 42§) ylläpidetään. Huoli-ilmoituskäytännön pyritään kehittämään ja yhdenmukaistamaan.

Kehitetään toimintatapaa Hämeen poliisin sekä Kanta-Hämeen hyvinvointialueen pelastuslaitoksen ja sosiaali- ja terveystoimen kesken muistisairausten aiheuttamiin vaaratilanteisiin.

Annetaan henkilöstölle SPEK:n tarjoamaa koulutusta ikäihmisten kotien riskien tunnistamiseksi.

Annetaan maksuttomat oppaat ja kodin turvallisuuden tarkistuslistat tueksi esim. kotipalveluiden kautta kaikille tahoille.

Valtakunnalliset teemat / 6 toimenpidekorttia

Kunta ja hyvinvointialue tekee yhteistyötä ehkäisevän päihdetyön osalta ja kartoittaa esimerkiksi tapoja kiinnittää eläköityviä paikalliseen yhteisöön vähentääkseen päihdehaittoja. Sitä myötä myös asumisen turvallisuus lisääntyy, ja esimerkiksi kaatumisia pyritään vähentämään.

2. Ikäteknologiaa, turvatekniikkaa ja apuvälineitä hyödynnetään laajasti asumisen turvallisuuden edistämiseksi

- sosiaali- ja terveystoimialat levittävät tietoa ikäteknologiasta, turvallisuustekniikasta ja apuvälineistä ikääntyneille ja heidän omaisilleen (esim. Ikäteknologiakeskuksen Konstikoppa tai Vanhustyön keskusliiton arkitekologiasalkun avulla)

3. Suuressa kaatumisvaarassa olevat ikääntyneet tunnistetaan ja heille laaditaan näyttöön perustuvien toimintamallien (Ikinä, Kaatumisseula) mukaiset yksilölliset kaatumisen ehkäisyn toimenpiteet

- sosiaali- ja terveystoimi vastaa kaatumisvaarassa olevien tunnistamisesta ja yksilöllisistä ehkäisy suunnitelmista (esimerkiksi osana hyvinvointia edistäviä kotikäyntejä), toimeenpano yhteistyössä viranomaisten ja järjestöjen kanssa
- kunta tunnistaa osana turvallisuussuunnitelmaa tai muutoin alueellaan julkiset paikat, joissa tapahtuu kaatumisia tai kaatumisriski on muutoin suuri, ja toteuttaa tarvittavat toimenpiteet yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa

Ilmaisten liukuesteiden jakamisesta yli 65-vuotiaille jatketaan kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyönä.

Tunnistetaan ja hoidetaan kuntoon julkiset paikat, joissa tapahtuu paljon kaatumisia. Tämä toimenpide sisältyy ”Julkisten tilojen turvallisuus” –toimenpidekorttiin.

Riskipaikkojen paikantamisessa hyödynnetään mm. asukkaille suunnattua turvallisuuskyselyä sekä kyläturvallisuustapahtumia. (Tekniset palvelut)

Valtakunnallisesti esitetyt ja seurattavat indikaattorit

1. Pelastusviranomaiselle tehtyjen riski-ilmoitusten määrä 100 000 asukasta kohti
2. yli 65-vuotiaiden palokuolemia (Pronto)
3. Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä (SOTKANet)
4. Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, % vastaavan ikäisestä väestöstä (SOTKANet)
5. Toteutetut yksilölliset kaatumisen ehkäisyn toimenpiteet suhteessa suuressa kaatumisvaarassa olevien asukkaiden määrään alueella (Hyvinvointialueen tilastot)
 - Sairaanhoidtaja ja fysioterapeutti tekevät yhteiskotikäynnin ja kaatumisvaaran arvion Ikinä-mallin mukaan (THL:n mittari).

Kunta kehittää yhdistysyhteistyötä löytääkseen sitä kautta erilaisia tapoja edistää ikäihmisten asumisturvallisuutta. Yhdistyksillä on olemassa esimerkiksi löytävää- tai etsivää vanhustyötä ja tällaista toimintaa järjestävää yhdistystä. Yhdistysyhteistyön kautta olisi mahdollista järjestää

Valtakunnalliset teemat / 6 toimenpidekorttia

kohtaamispaikkatoimintaa ikäihmisille, jonka kautta saataisiin ikäihmisiä kiinnittymään yhteisöihin ja tieto asumisen haasteista ja asumisen tilasta lisääntyisi.

Selvitetään, onko tulevaisuudessa tarvetta esimerkiksi ostopalveluna ratkaisulle, jolla pystytään vaikuttamaan ikäihmisten asumisturvallisuuteen.

2C Lähisuhdeväkivallan vähentäminen

Lähisuhdeväkivallalla tarkoitetaan väkivaltaa, jonka tekijänä on nykyinen tai entinen kumppani, perheenjäsen tai muu läheinen ihminen. Vain pieni osa lähisuhdeväkivallasta päättyy poliisin tietoon.

Lähisuhdeväkivallan uhrit ovat erityisen haavoittuva uhriryhmä, koska kynnyks hakea apua on korkea, väkivallan uhka on usein jatkuvasti läsnä ja lähisuhdeväkivalta on usein ajan myötä raaistuva ilmiö.

Yhtä suuri osa miehistä ja naisista on joutunut lähisuhdeväkivallan uhriksi (n. 20 %), mutta poliisin tietoon tulleissa teoissa uhreista 69 % on naisia.

Väkivaltakuolemien suunta on ollut viime vuosina laskeva, mutta nainen joutuu kumppaninsa surmaamaksi kolme kertaa miehiä useammin. Ikääntyneiden suurin väkivaltariski on lähisuhhteessa tapahtuva kaltoinkohtelu. Tämä voi ilmetä myös huolenpidon laiminlyöntinä tai taloudellisiin motiiveihin perustuvana kiristyksenä. Jos perheessä esiintyy parisuhdeväkivaltaa, on myös perheen lapsilla suuri riski joutua kaltoin kohdelluiksi. Joka neljäs perheväkivallan uhri on lapsi. Väkivallan pitkäaikaisseurauksia voivat olla mielenterveysongelmat, itsetuhoisen käyttäytyminen sekä alkoholin ja huumeiden väärinkäyttö.

Suuri osa niistä, jotka käyttävät väkivaltaa aikuisena, ovat kasvaneet väkivaltaisessa ympäristössä.

(Turvallisuussuunnittelun kansalliset linjaukset 2019)

Hausjärven tilannekatsaus

Väkivallan määrä Suomessa on vähentynyt viime vuosien aikana. Henkirikollisuuden taso Suomessa tällä hetkellä Euroopan unionin kymmenenneksi korkein ja keskimääräistä korkeampi myös kaikkien kehittyneiden teollisuusmaiden ryhmässä.

Fyysistä lähisuhdeväkivaltaa oli kokenut hyvinvointikyselyn vastaajista 2,3 %. Vastaajista henkistä lähisuhdeväkivaltaa oli kokenut 9,5 %. Seksuaalista häirintää oli kokenut 1,7 % ja väkivallalla uhkailua 3,2 %.

Vanhoiden tilastojen mukaan Hausjärvellä tapahtuu väkivaltaan liittyviä ilmoituksia sosiaalipäivystykseen keskiarvoisesti verrattuna Kanta-Hämeen muihin kuntiin.

Valtakunnalliset teemat / 6 toimenpidekorttia

Hausjärvi

Ilmoitusperuste	2015	2016	2017	2018
perheväkivalta	27	18	23	26
perheristiiriita	28	0	14	18
lapsen pahoinpitely	3	0	4	3
lapsen pahoinpitelypäily	7	2	8	4
lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö	1	1	3	0
Yhteensä	66	21	52	51

Poliisin tilastojen mukaan lähisuhdeväkivallan kohteena oli vuonna 2021-22 ollut Riihimäen seudulla 12 tutkintatapausta, joista yksi tapaus on liittynyt Hausjärven kuntaan. Tilastointi ei ole aukotonta, koska esim. rikosilmoituksissa jäänee toisinaan ilmoittamatta perhe- ja lähisuhdeväkivaltatieto, mikä pienentää tilastoja. Lisäksi, että vain pieni osa lähisuhdeväkivallasta tulee poliisiin tietoon. Poliisin omat tilastotkin eivät vastaa todellisuutta, koska teon tarkenteet jäävät pääsääntöisesti tekemättä.

Hausjärven kunnan hyvinvointikyselyssä 4,4 % vastaajista ilmoitti henkisestä lähisuhdeväkivallasta. Fyysisen väkivallan kokemista tai uhkaa koki 2,2 % vastaajista.

Valtakunnallinen visio

Visiona on, että aiempaa harvempi aikuinen kohtaa väkivaltaa lähisuhteessa ja aiempaa harvempi lapsi kokee perheväkivaltaa. Tunnistetaan varhain tukea tarvitsevat henkilöt, ja katkaistaan alkanut väkivaltakierre ajoissa oikealla ja oikea-aikaisella tuella sekä palveluilla.

Kanta-Hämeen hyvinvointialue on laatimassa maakunnallista perhe- ja lähisuhdeväkivallan haittojen ehkäisytöiden toiminta-ohjelmaa. Ohjelma sisältää toimenpide-ehdotuksia mm. kriisi-työn laadun ja saatavuuden varmistaminen sekä teemojen jalkauttaminen kuntiin.

Tavoitteet ja toimenpiteet

- Jokaiselle aikuiselle lähisuhdeväkivallan uhrille tehdään heidän suostumuksellaan MARRAK –mallin mukainen väkivallan riskiarvio sekä tilanteen edellyttäessä turvasuunnitelma. Uhrien pääsy rikosuhripalveluihin varmistetaan aktiivisella ohjauksella (yhteistyötojen välittäminen).**
 - sosiaalitoimi, terveydenhuolto ja poliisi ohjaavat lähisuhdeväkivallan uhrin rikosuhripalveluiden piiriin. Lisäksi nämä ja rikosuhripalvelut tekevät uhrin suostumuksella aloitteen väkivallan riskiarviosta kohdatessaan lähisuhdeväkivallan uhrin
 - sosiaalitoimi vastaa toiminnan koordinaatiosta sekä turvasuunnitelmien toimeenpanon edellyttämän yhteistyön järjestämisestä.
- Lähisuhdeväkivallan tekijöille on väkivallan katkaisuohtoja, joihin tekijät ohjataan aktiivisesti.**

Valtakunnalliset teemat / 6 toimenpidekorttia

- alueella tarjotaan järjestöjen lähisuhdeväkivallan katkaisuohjelmia niin, että kaikilla hakukailla väkivallan tekijöillä on pääsy niihin. Järjestämisestä sovitaan sosiaalitoimen kanssa.
- sosiaalitoimi, terveydenhuolto ja poliisi ohjaavat lähisuhdeväkivallan tekijät tekijäpalveluiden piiriin.

Edellä esitetyt valtakunnalliset tavoitteet ja toimenpiteet toteutetaan laaja-alaisen toimintamallin avulla.

Samalla varmistetaan teemaan liittyvien perhe- ja lähisuhdeväkivaltatyöryhmän ja Ankkuri- ja Marak-toimintamallien sekä kolmannen sektorin ym. tahojen yhteistyön sujuvuus.

Valtakunnallisesti esitetyt ja seurattavat indikaattorit

1. Lapsiin kohdistunut fyysinen lähisuhdeväkivalta viimeisen vuoden aikana (poliisin tilastot)
2. Aikuisiin kohdistunut fyysinen lähisuhdeväkivalta viimeisen vuoden aikana (poliisin tilastot)

Tilastointi ei ole aukotonta, koska vain pieni osa lähisuhdeväkivallasta päätyy poliisin tietoon; ja lisäksi esim. rikosilmoituksissa jäänee toisinaan rastittamatta perhe- ja lähisuhdeväkivalta – kohta. Tilastoa ei sen epätarkkuuden takia seurata.

3. Rikosuhripalveluihin ohjattujen uhrien määrä suhteessa lähisuhdeväkivallan kokonaismäärään (rikosuhripalvelut, poliisin tilastot)

Rikosuhripäivystyksen (RIKU:n) tilastot:

Valtakunnallisesti vuonna 2022 rikosuhripäivystyksen asiakkaita oli hieman yli 28 000, jossa edelliseen vuoteen oli kasvua 6 %. Suurin osa RIKUn asiakkaista oli erilaisten väkivaltarikosten uhreja, joista naisten osuus oli 3/4. Yhteydenottojen syynä oli lähisuhdeväkivalta 22 % tapauksista.

Tilastoissa ovat kaikki erilaisten rikosten uhrin, mutta suurin uhriryhmä on kuitenkin perhe- ja lähisuhdeväkivaltaa kokeneet.

Ensi- ja turvakodit

Valtakunnallisesti vuonna 2022 asiakkaita oli ennätysmäärä 11 000, joista väkivallan kohteena oli n. 60 %.

Kanta-Hämeen Perhetyö Ry ylläpitää turvakotia Hämeenlinnassa. Vuoden 2018 toimintatilaston mukaan Hausjärveläisiä asiakkaita oli 5 (yht. 44 asiakasta)

Turvallisille raiteille -lähisuhdeväkivallan katkaisuojelma on käytössä.

4. Rikoksentehtäjäille suunnattuihin palveluihin ohjattujen asiakkaiden määrä suhteessa lähisuhdeväkivallan kokonaismäärään

Poliisi ohjaa rikoksen uhrin Rikosuhripäivystykseen tapauskohtaisen harkinnan mukaan.

2D Hyvien väestösuhteiden edistäminen

Hyvät väestösuhteet ovat sitä, että alueen eri väestöryhmien välillä on toimivaa vuorovaikutusta, eri väestöryhmät suhtautuvat toisiinsa kunnioittavasti ja niiden väliset mahdolliset jännitteet ja konfliktit käsitellään ilman, että ne aiheuttavat pelkoa tai kärjistyvät rikoksiksi. Väestösuhteet ovat yhteiskunnan eri osa-alueet läpäisevä kokonaisuus, jonka vaikutukset näkyvät suoraan ihmisten arjessa. Hyvien väestösuhteiden edistämällä vähennetään väestöryhmien välisiin suhteisiin liittyviä kielteisiä ilmiöitä, kuten syrjintää, viharikoksia ja vihapuhetta sekä segregaatiota. Nämä kaikki heikentävät sekä yhdenvertaisuuden toteutumista yksilöiden ja ryhmien välillä, että paikallista turvallisuutta. Hyviä väestösuhteita edistämällä vaikutetaan kaikkien asukkaiden yhdenvertaisuuteen ja hyvinvointiin sekä lisätään luottamusta yhteiskuntaan (Turvallisuussuunnittelun kansalliset linjaukset 2019)

Hausjärven tilanne

Hyvät väestösuhteet heijastuvat läheisesti myös asuinalueisiin ja asumiseen sekä turvallisuudentunteesta kertoviin indikaattoreihin. Hyvinvointikyselyn mukaan turvattomuutta omalla asuinalueella kokee 8 % vastaajista. Huolestuneisuutta aiheuttavat mm. yhteiskunnan eriarvoistuminen, raittijuoppous, vihapuheet sekä poliittiset ääriilikkeet.

Valtakunnallinen visio

Taustoistaan riippumatta ihmiset elävät yhdessä ilman jännitteitä ja luottavat toisiinsa sekä yhteiskunnan instituutioihin.

Tavoite ja toimenpiteet

Jäljempänä esitetyt teeman valtakunnalliset tavoitteet ja toimenpiteet koskevat turvallisuussuunnitelman lisäksi monia kunnan ohjelmia ja suunnitelmia, kuten osallistamisohjelmaa, tasa-arvoja yhdenvertaisuussuunnitelmaa, kotoutusohjelmaa, esteettömyyssuunnitelmaa ja vammaispoliittista ohjelmaa. Lisäksi tavoitteet ja toimenpiteet koskevat myös muitakin tahoja, kuten erityisesti Hämeen sovittelutoimistoa ja poliisia sekä kolmatta sektoria esim. kyläyhdistyksiä.

- 1. Viranomaiset ja kansalaisjärjestöt tuntevat alueen keskeisten väestöryhmien välisten suhteiden tilan, erityisesti erilaisten ryhmien välisten jännitteiden osalta.**
 - kunnassa osataan tunnistaa väestösuhteisiin ja turvallisuuteen heikentävästi vaikuttavat ilmiöt kuten polarisaatio ja konfliktit
 - kunta seuraa tilannetta säännöllisesti yhteistyössä muiden viranomaisten ja eri väestöryhmiä edustavien järjestöjen ja yhteisöjen kanssa
- 2. Havaitut väestöryhmien väliset konfliktit ratkaistaan järjestelmällisellä sovittelutyöllä.**
 - kunnassa on sovitut toimintatavat jännitteiden purkamiseksi ja konfliktien käsittelemiseksi ja ennaltaehkäisevästi toimivan vuorovaikutuksen rakentamiseksi
 - kunta järjestää tarvittavat yhteisösovittelun palvelut (esimerkiksi Naapurisuussovittelu) yhteistyössä järjestöjen, alueellisten rikos- ja riita-asioiden sovittelutoimistojen ja muiden viranomaisten kanssa
- 3. Varmistetaan vähemmistöryhmien syrjimättömyys ja yhdenvertainen kohtelu julkisissa palveluissa ja yleisissä tiloissa.**

Valtakunnalliset teemat / 6 toimenpidekorttia

Erilaisten vähemmistöjen näkökulmasta julkiset palvelut ja yleiset tilat edustavat usein enemmistöjä ja niiden tarpeita. Se miten yhdenvertaisuus toteutuu näissä palveluissa ja tiloissa on tärkeä osa enemmistöjen ja vähemmistöjen välisiä suhteita.

- kunta toteuttaa yhdenvertaisuussuunnittelua yhteistyössä järjestöjen, elinkeinoelämän ja muiden toimijoiden kanssa (sis. syrjinnän ja viharikosten ennaltaehkäisy)

Hausjärven kunta noudattaa hyvien väestösuhteiden periaatteita ja seuraa tilanne mm. hyvinvointiraportoinnissa.

Kunta edistää ja kehittää yhdistysyhteistyötä ja yhdistyksien välistä yhteistyötä tuottaakseen kuntalaisille riittävästi mahdollisuuksia turvatakseen kaikkien osallistumisen itselle mieleiseen toimintaan.

Sosiaalisessa mediassa käydään keskustelua kuntalaisten kanssa.

Selvitetään päätösten vaikutusten ennakoarvioinnin kehittämistä ja vaikuttavuuden arviointikehikkoa.

Valtakunnallisesti esitetyt ja seurattavat indikaattorit

1. Yhdenvertaisuussuunnitelmien seuranta (kyselyt)
2. Keskeisten väestöryhmien väliset suhteet (kysely)
3. Syrjintäkokemukset (kysely)

Lisäksi hyödynnetään toteutettavia asukasturvallisuuskyselyjen kautta turvallisuustilanteen kehittymistä.

2E Alkoholista ja huumeista johtuvien turvallisuushaittojen ennaltaehkäisy

Päihteet (ml. tupakka) aiheuttavat vuosittain noin 4,2 miljardin euron välittömät ja välilliset kustannukset yhteiskunnalle. Alkoholilla on yleisin vaikuttava tekijä väkivallan, onnettomuuksien ja tapaturmien taustalla. Alkoholinkäyttö ja erityisesti humalahakuinen juominen lisäävät riskiä sekä syyllistyä väkivaltarikokseen että joutua sen uhriksi. Esimerkiksi alkoholisisäisen henkikirikollisuuden taso on Suomessa 4,5-kertainen Ruotsiin verrattuna. Liikennekuolemista noin viidennes on rattijuopumustapauksia. Päihdeongelmallisille kasaantuu usein monenlaisia terveyden, toimeentulon ja turvallisuuden liittyviä ongelmia. Erityisesti nuorten ja alaikäisten alkoholinkäyttöön tulee puuttua, sillä nuorena aloitettu alkoholinkäyttö on voimakkaasti yhteydessä alkoholisoitumiseen ja siihen liittyvään väkivaltaan. Julkisuudessa enenevästi puhuttavat myönteiset asenteet huumeisiin, joiden saatavuus on lisäksi entistä helpompaa ja käyttö on osin myös lisääntynyt. (Turvallisuussuunnittelun kansalliset linjaukset 2019)

Ehkäisevä päihdetyö on kunnan lakisääteistä (523/2015) toimintaa, jonka tavoitteena on ehkäistä ja vähentää päihteiden käytön aiheuttamia haittoja niin päihteiden käyttäjille, heidän läheisilleen kuin yhteiskunnallekin. Hausjärven HYTETU-verkoston tarkoitus on edistää Hausjärven hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta.

Hausjärven tilanne

Hausjärven asukkaiden asenteita ja näkemyksiä alkoholiin, huumeisiin, tupakkaan ja rahapeleihin sekä mielipiteitä ja ideoita päihdehaittojen vähentämisen keinoista kartoitettiin seudullisella päihdetilannekyselyllä yhdessä Riihimäen kaupungin ja Lopen kunnan kanssa vuonna 2021.

Kyselytulosten perusteella alaikäisten päihteiden käyttö seudulla on huolestuttavaa ja siihen tulisi puuttua kunnissa nykyistä enemmän. Vastaajista 73 % on ollut huolissaan jonkun läheisen, perheenjäsenen, sukulaisen tai hyvän ystävän päihteiden käytöstä. Vastausten perusteella kuntiin toivotaan lisää matalan kynnyksen toimintaa ja turvallisia kokoontumispaikkoja, vertaistukiryhmiä ja lapsiin ja nuoriin panostamista. Myös tiedon saantia käytettävissä olevista palveluista ja tuesta on tarpeen parantaa.

Valtakunnalliset teemat / 6 toimenpidekorttia

Poliisin tilaston mukaan alkoholirikosten määrä on ollut laskeva. Viime vuosina määrä on ollut alle 10 alkoholirikosta vuodessa.

Huumerikosten määrä vuodesta 2005 on ollut nouseva. Viime vuosien kehitys on ollut kuitenkin vähenevä. Huumausaineiden käyttörikokset vastaavat valtaosaa kaikista huumausainerikoksista.

Julkisilla paikoilla häiriökäyttäytyminen ja väkivalta keskittyvät usein anniskelupaikkojen liepeille viikonloppuisin. Sen sijaan Poliisin mukaan ongelmia ei ole esiintynyt koulujen alkamis- ja päättymisviikonloppuina, jolloin valtakunnallisesti esiintyy tilastollinen piikki.

Poliisin mukaan huumausainerikokset ovat olleet laskusuunnassa. Huumausaineen käyttörikokset ovat yleensä liitännäisiä liikennevalvonnan yhteydessä havaittuihin rattijuopumuksiin.

Hyvinvointikyselyssä rattijuoppoutta tai huumeiden käyttöä pitää 13-14 % vastaajista jatkuvasti huolestuneisuutta aiheuttavina asioina.

Valtakunnallinen visio

Päihteisiin liittyvä väkivalta, tapaturmat, onnettomuudet ja järjestyshäiriöt vähenevät 10 % vuoden 2018 tasosta vuoteen 2025 mennessä.

Tavoite ja toimenpiteet

1. Alkoholihaittoja vähennetään kokonaisvaltaisella paikallisella toiminnalla.

- Toteutetaan alkoholi-, tupakka- ja rahapelihaittojen vähentämiseen tähtäävää Pakka-toimintamallia yhteistyössä elinkeinoelämän, järjestöjen ja muiden viranomaisten kanssa.
- Varmistetaan päihteiden käyttöön liittyvien varhaisen tunnistamisen ja tuen menetelmien käyttö sekä sujuva hoitoonohjaus kunnan ja valmisteilla olevien maakuntien eri palveluissa (esimerkiksi yhteiset toimintakäytännöt, palveluntuottajien sopimukset)

Hausjärven kunnalla on ehkäisevän päihdetyön suunnitelma, jonka toteutumista seurataan vuosittain toimintakertomuksessa.

Valtakunnalliset teemat / 6 toimenpidekorttia

Lapsiperheissä päihteiden riskikäyttö pyritään tunnistamaan äitiysneuvolasta lähtien käyttäen keskusteluja ja AUDIT-kyselyä.

Päihteiden ja nikotiinituotteiden käyttöä ehkäistään kouluissa niin peruskoulun kuin lukion puolella erilaisten kampanjoiden, tapahtumien sekä oppitunneilla käytyjen tai kahdenkeskisten keskustelujen avulla.

Kunnan nuorisotoimen tehtävänä on tukea nuorten kasvua ja omaehtoista toimintaa, edistää nuorten hyvinvointia, osaamista ja osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä vahvistaa nuoren itsenäistymistä. Toiminta suuntautuu etupäässä 12-17-vuotiaisiin nuoriin. Kaikki toiminta on päihteetöntä.

Työikäisten kuntouttava työtoiminta on sosiaalipalvelu, jonka tarkoituksena on parantaa henkilön osallisuutta, elämänhallintaa sekä luoda edellytyksiä työllistymiselle. Kuntouttava työtoiminta on tavoitteellista, sisältäen tuen ja ohjauksen. Yksi kuntouttavan työtoiminnan tavoite voi olla henkilön päihteettömyyden tukeminen.

Hyvinvointialueen ikäihmisten palveluissa asiakkaan kokonaistilanne kartoitetaan palvelutarpeen arvioinnilla. Päihteidenkäyttö otetaan puheeksi ja tarvittaessa asiakasta ohjataan eteenpäin palvelujen piiriin.

Kunta tekee yhteistyötä hyvinvointialueen ikäihmisten palveluiden kanssa ja pyrkii yhteistyössä vähentämään ikäihmisten alkoholihaittoja.

Kuntien ja hyvinvointialueen puitesopimuksessa on tavoitteena Pakka-toimintamallin aloittaminen koko maakunnan alueella 2023-2024 aikana.

Valtakunnallisesti esitetyt ja seurattavat indikaattorit

1. Päihtymysperusteiset kiinniotot (poliisin tilastot)
2. Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. lk:n oppilaista (kouluterveyskysely)
3. Alaikäisten alkoholin hankkiminen vähittäismyynnistä, % 8. ja 9. lk:n oppilaista
4. Poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset / 1 000 asukasta (poliisin tilastot)
5. Päihteiden vaikutuksen alaisina tehdyistä väkivaltarikoksista syyllisiksi epäillyt / 1 000 asukasta (poliisin tilastot)

2F Julkisten tilojen turvallisuus

Ihmiset kuluttavat yhä enemmän aikaa julkisissa tai puolijulkisissa tiloissa. Näitä ovat esimerkiksi kauppakeskukset ja lämpimänä vuodenaikana avoimet tilat, kuten puistot, torit ja taajamien keskustat. Rakennetun ympäristön ja rakennusten ominaisuudet vaikuttavat osaltaan esimerkiksi tapaturmien ja onnettomuuksien toteutumiseen, rikosten tekemiseen ja turvattomuuden kokemiseen. Vakavimmat julkisten tilojen turvallisuushaasteet liittyvät väkivaltaan ja sen pelkoon. Väkivallanteoilla ja häiriökäyttäytymisellä on tapana keskittyä pienille alueille, tiettyihin pisteisiin. Turvalliselta tuntuva ympäristö lisää ihmisten luottamusta toisiinsa ja kannustaa heitä käyttämään julkista tilaa, mikä parantaa turvallisuutta entisestään. (Turvallisuussuunnittelun kansalliset linjaukset 2019)

Hausjärven tilanne

Häiriökäyttäytymisen ja väkivallan tiedetään keskittyvän ravintolailtojen liepeille ja taajamien keskustaan. Ongelmia esiintyy monesti myös koulujen alkamis- ja päättymisviikonloppuina.

Turvallisuuskyselyssä tullaan asukkailta tiedustelemaan turvattomuuden syitä. Yleisesti turvattomuutta lisää mm. päihtyneet henkilöt, isot nuorisokokoontumiset tai valaistuksen puutteet.

Kiinteistöiltä sekä yleisötilaisuuksilta edellytetään pelastussuunnitelmia ja turvallisuussuunnittelua sekä toimia ja tarvittaessa yhteistyötä viranomaisten kanssa. Lisäksi tiedettyihin ongelmapaikkoihin on myös suunnattu kohdennettua valvontaa, ja esimerkiksi kameravalvontaa on lisätty.

Valtakunnallinen visio

Ihmiset voivat liikkua yleisissä ja julkisissa tiloissa ilman pelkoa rikoksista, häiriöistä ja onnettomuuksista.

Tavoitteet ja toimenpiteet

- 1. Tunnistetaan paikat, joissa tapahtuu toistuvasti erilaisia yleisen järjestyksen ja turvallisuuden häiriöitä tai onnettomuuksia ja muutetaan ne turvallisemmiksi**
 - kunta tekee säännöllisin väliajoin hot spots -analyysin yhteistyössä poliisin ja pelastustoimen kanssa ja puuttuu hot spots -analyysissa tunnistettuihin ongelmiin kaupunkisuunnittelun sekä rikosten tilannetorjunnan keinoin
 - Hot spots -analyysiä täydennetään kuulemalla eri alueiden asukkaita soveltuvien menetelmin (asukasfoorumi, turvallisuuskysely, haastattelut jne.)
- 2. Yleisen turvallisuuden kannalta kriittiset kohteet on tunnistettu ja niihin on tehty kohdekohtaiset pelastus- ja turvallisuussuunnitelmat**
 - kunta tekee kohteiden kartoituksen ja turvallisuussuunnitelmat yhteistyössä kohteen kannalta keskeisten tahojen (poliisi, pelastustoimi, ensihoito, kaupat jne.) kanssa

Hausjärven kunta kartoittaa yleisillä alueilla olevia turvallisuuspuutteita ja esiin tulleista puutteista tehdään toimenpide-ehdotukset yhdessä poliisin ja hyvinvointialueen kanssa.

Turvallisuussuunnitelman 2024 – 2025 toimenpiteet

Tavoite	Toimenpide	Seurantamittari	Vastuutahot	Aikataulu
Hausjärven kunnan turvallisuustyössä käynnissä olevat hankkeet				
Turvallisuustoimenpiteiden kehittäminen	Turvallisuuskyselyn järjestäminen kerran valtuustokaudessa hyvinvointikyselyn yhteydessä	Toteutunut kyllä/ei	Turvallisuussuunnittelun ohjausryhmä	2025
Kyläturvallisuuden edistäminen	Kyläturvallisuustapahtumien tukeminen	Toteutunut kyllä/ei	Kyläyhdistykset, tekniset palvelut	Jatkuva
Liikenneturvallisuuden parantaminen	Liikenneturvallisuustyöryhmän kokoukset 2 kertaa vuodessa	Toteutunut kyllä/ei	Tekniset palvelut	Jatkuva
	Järjestetään esikoululaisten liikennekasvatuskoulutus	Toteutunut kyllä/ei	Tekniset palvelut	Jatkuva
	Järjestetään senioriajamisen liikennevalistustilaisuus	Toteutunut kyllä/ei	Tekniset palvelut	2025
Yhtenäisten hätätilanmenettelyjen varmistaminen kunnan toimintayksiköissä	Turvallisuussuunnitelmien kehittäminen (suojattu osa) ja sen päivitys vuosittain	Toteutunut kyllä/ei	Sivistyspalvelut, tekniset palvelut	Jatkuva
Hausjärven kunnan turvallisuustyössä käynnistettävät hankkeet				
Nettiturvataitojen parantaminen	Kuntalaisille järjestetyt koulutustilaisuudet	Tilaisuuksien määrä/ osallistujien määrä	Sivistyspalvelut	Jatkuva
Oitin nuorisohäiriöiden vähentäminen	Moniammatillisen yhteistyön lisääminen. (yritykset, yhdistykset, koulu ja hyvinvointialue)	Tilaisuuksien määrä/ osallistujien määrä	Sivistyspalvelut	2024

Tavoite	Toimenpide	Seurantamittari	Vastuutahot	Aikataulu
Valtakunnalliset kuusi teemaa / yhteiset toimenpiteet kaikille kunnille				
2A Nuorten rikollisuuden vähentäminen	Etsivä nuorisotyö ja Ohjaamo	Toteutunut kyllä/ei	Sivistyspalvelut, hyvinvointialue	Jatkuva
	Ankkuri-mallin tehostaminen	Toteutunut kyllä/ei	Poliisi, sivistyspalvelut, hyvinvointialue	Jatkuva
	Nuorten rikosten sovittelu ja koulujen aktivointia asiaan	Toteutunut kyllä/ei	Poliisi, kunta	Jatkuva
2B Ikääntyneiden asuminen turvallisuuden kehittäminen	Kenkien nastoituspalvelu	Toteutunut kyllä/ei	Sivistyspalvelut	Jatkuva
	Kohdan 2F Julkisten tilojen turvallisuus toimenpiteet			
2C Lähisuhdeväkivallan vähentäminen	Koulutus lähisuhdeväkivallan tunnistamisen parantamiseksi päiväkodeissa ja kouluissa	Koulutuksen saatavien määrä	Sivistyspalvelut	2024 – 25
2D Hyvien väestösuhteiden edistäminen	Tapahtumien ja harrastusmahdollisuuksien viestinnän tehostaminen	Toteutunut kyllä/ei	Hallintopalvelut	2024 – 25
2E Alkoholista ja huumeista johtuvien turvallisuushaittojen ennaltaehkäisy	Kunnan ja hyvinvointialueen ehkäisevän päihdetyön yhteistyön kehittäminen	Toteutunut kyllä/ei	Sivistyspalvelut	2024
2F Julkisten tilojen turvallisuus	Esteettömyys- ja turvallisuus selvitys yleisillä alueilla sekä toimenpide-ehdotus - Oitti - Ryttylä	Toteutunut kyllä/ei	Tekniset palvelut	2024 2025